

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

10

CUPRINSUL:

	Pag.
Serbători culturale	551
Comuna „Viitorul“	553
Dr. I. Radu: Urmările beției	556
Delasântioana: Ceva despre meseriași	560
Din popor	563
Știri	564

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.

Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărănimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povește economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:	REDACTOR:	Redacția și administrația:
Pe un an 4 cor.	OCTAVIAN GOGA.	Sibiu (Nagyszeben)
Pe o jumătate de an 2 „		Str. morii, 6.
Pe trei luni 1 „		
Pentru România . . . 6 Lei		

SERBĂTORI CULTURALE.

Avem noi Români multe, poate chiar prea multe serbători. Numărul lor se ridică la 30 și cu duminicile la 80, afară de multe alte zile prăznuite cu nelucrare, cari tot în șirul sărbătorilor trebuesc socotite.

Dar pe cât de mare este numărul acestor serbători pe atât de mult ne lipsesc *serbătorile culturale*.

Ce sunt și ce ar trebui să fie aceste sărbători?

Ele ar trebui să fie zile închinete înaintării poporului.

Închipuți-vă, iubiți cetitori, o Duminică sau serbătoare, în care tot satul ia parte la slujba dumnezeiască în biserică. Slujba se face cu răgaz și evlavie. Un *cor* venit anume înalță inimile cătră Cel atotputernic și o *predică* frumoasă dă întărire credinții, nădejdi și iubirii creștinești.

După prânz tot satul merge cu mic cu mare la școală, unde s'a adunat multă lume, preoți, învățători și alți cărturari împreună cu nenumărați plugari din vr' o 20 comune, mai deaproape și mai departe.

O sală mare a școalei e gătită, nu se poate mai frumos cu tot felul de țesături și cusături de casă, este o *expoziție* de toată frumseța.

Bărbați și femei, juni și june, băieți și fetițe în portul nostru frumos românesc formează împreună o altă *expoziție vie* a tipului de oameni și a portului din această comună.

Unul dintre cărturarii veniți azi la această serbare adresează celor de față cuvinte calde de frăție și îm-

bărbătare. El vorbește la priceperea tuturor de prețioasele *bunuri ce răsar pe urma culturii*. Spune că învățătura și faptele bune înalță pe om. Învățătura de carte aduce *bunăstare și fericire*.

Pe urmă vestește că a adus un număr mare de cărți, pe cari le lasă în grija preotului și învățătorului, ca *biblioteca* a poporului din comună. Toți cei ce știu ceti să împrumute cărți din această bibliotecă, și să cetească și celor ce nu știu carte, ca astfel toți să se lumineze, toți să se desăvârșască.

Alt cărturar arată *folosul legumilor* în economia casei și dă ca răsplată câte 10 coroane la 2 țărance ale căror *grădini* au fost găsite mai bine cultivate, îndemnând prin aceasta la cultivarea în măsură tot mai mare a legumilor.

Urmează un al treilea cărturar care în cuvinte alese descrie însemnătatea *industrii noastre de casă și frumseța portului* românesc. Laudă hărnicia femeilor din comună și le îndeamnă să nu-și corcească cu nici un preț frumosul port.

Câteva femei și fete cari stăruie mai cu hărnicie și pricepere în industria de casă și cari au expus lucruri mai multe și mai frumoase sunt premiate cu câte o mică sumuliță de bani; iar laudate sunt toate.

Corul venit dela oraș cântă apoi trei cântări frumoase. Un june din sat cântă singur o *doină*. O fată de asemenea cântă o *altă doină* frumoasă, așa că toți rămân încântați. Urmează un *flueraș* care farmecă pe cei de față cu două doine din fluer, nu se poate mai frumoase.

Un vorbitor laudă farmecul cântării, al doinii și al fluerului. Cântăreții și fluerașul sunt și ei premiați.

Urmează *jocul* popular. Doi ceterași trag cu arcușul și jocul se pornește. Joacă mai întâi feciorii jocuri frumoase, *călușerește*. Apoi se începe *jocul cu fete și neveste*, joc draguț și fermecător. În timpul jocului feciorii chiue, spunând vorbe de glume potrivite și de dragoste.

Un vorbitor arată acum cât de frumos e jocul românesc, și cât de bine le șede jucătorilor. Îndeamnă

pe cei de față să rămână la jocul strămoșesc și cei mai de frunte jucători sunt premiați.

Iată cam cum ar trebui să se urmeze serbările noastre culturale, mai cu seamă serbările cari se țin cu prilejul adunărilor din despărțămintele «Asociațiunii».

Nu-i vorbă, programa s'ar mai putea completă și cu alte puncte; dar punctele pomenite ar trebui să fie puncte de căpetenie în cele vre-o 50 de adunări câte se țin peste an în despărțămintele «Asociațiunii».

COMUNA „VIITORUL“.

XIII. Școala de repetiție economică.

Dela venirea noului preot și noului învățător în comună și îndeosebi pe urma școalei pentru oamenii în vârstă, locuitorii acestei comune îndrăgesc tot mai mult școala și sunt buni-bucuroși să aducă jertfe pentru înaintarea ei.

Când au văzut că noul învățător a făcut mai mult spor într'un an decât înaintașul său în zece;

când au văzut că copiii nici legați nu puteau fi reținuți dela școală;

dupăce au văzut cum învățătorul stăruie pentru cultivarea grădinei de lângă școală cu pomi și legumi;

dupăce au văzut că copiii și copilele de școală cum lucră de cu drag în grădina școalei și că arată dragoste și pricepere și pentru lucrări în grădina părintească;

dupăce au văzut cum trag la biserică și cum cântă de frumos acolo; cum cetesc de cu îndrăsneală apostolul și rugăciunile;

dupăce mai ales au văzut cum preotul și învățătorul aduc atâtea jertfe pentru binele și înaintarea lor — oamenii din această comună urmau aproape fără nici o împotrivire povețele binevoitoare ale acestor persoane vrednice.

Școala a fost renovată după trebuință. S'au făcut bănci bune și alte mobile, s'au cumpărat rechisitele (unelte) de învățământ neapărat trebuincioase și s'a îmbunătățit salariul (plata) învățătorului.

Pe urmă s'au făcut toate pregătirile pentruca și școala de repetiție (pe seama copiilor și copilelor în vârsta dela 12—15

ani) să nu mai fie ca până acum, numai cu numele, ci să corespundă întru toate.

Spre acest sfârșit comitetul școlii aduce hotărîrea ca școala de repetiție să se schimbe în *școală economică*. Hotărîrea se aduce la cunoștința deregătorilor școlastice și învățătorul cere să fie primit la un *curs de economie al statului*, pentruca să-și lărgescă cunoștințele economice și să-și câștige îndreptățirea legală ce se cere pentru învățătorii acestor școli economice.

Făcându-se toate în înțelesul legii, școala de repetiție a fost recunoscută ca *școală de repetiție economică*, iar învățătorul a fost primit la curs, unde și-a câștigat în timp de o lună cunoștințele trebuincioase.

Toamna viitoare se pornește învățământul în școala economică, dupăce mai întâi s'a făcut și întărit planul pentru acest învățământ.

Copiii și copilele din școala aceasta nu erau bine pregătiți cum ar fi trebuit să fie. Ceice-și făcuseră învățătura sub bătrânul învățător, acum trecut la penzie, aveau puține cunoștințe. Ei au trebuit deprinși bine mai întâi în cetit, scris și calculat. În legătură cu aceste li s'a propus economia; nu atât din carte cât mai ales *în grădina de pomi și de legumi, în școala de viță de vie, în școala de frăgari și stupărie*.

În chipul acesta, arătând, nu numai spunând școlarii, tot ce se poate arăta, și punându-i și pe ei cu orice prilej să deprindă lucrări economice în grădină, — tineretul din zi în zi prinde îndemănare și voe pentru astfel de lucrări.

Școlarii și școlărițele se deprind la gunoitul, săpatul și împărțitul grădinei. Ei fac straturi și samână, fetițele mai ales semințe de legumi, iar băeții sămburi de poame. Dupăce legumele și pomii au răsărit îngrijesc de plivitul, udatul, săpatul și răsăditul lor. Pe timpul altoitului băeții deprind toate felurile de altoire, deprind facerea gropilor și strămutarea pomilor, învață cum trebuie să li-se deie pomilor o coroană frumoasă, cum să-i scutească de insectele, viermii și peste tot de animalele stricacioase.

Înspre toamnă se deprind cu adunarea semințelor de legumi pentruca să aibă de sămănat la primăvară, cu adunarea și punerea la iernat a legumelor și poamelor.

Așa se urmează și stăruie mereu în grădina de pomi și legumi.

Copiilor li-se dă primăvară de primăvară semințe alese de legumi, altoi și frăgari ca un fel de răsplată pentru silința și îndemânarea lor la lucru și ca să aibă prilej de a se obicinui și la ei acasă cu cultivarea pomilor și legumilor.

În o parte a grădinii școlare s'a început și cu cultivarea *viței de vie*.

Dintr'o grădină a statului s'a adus vr'o 2000 loze vițe americane, fără rădăcină, ca fiind mai ieftine și totuș destul de bune.

Aceste vițe s'au altoit cu soiuri alese de viță din țara noastră, apoi s'au plantat în locul bine pregătit spre acest sfârșit.

Prin acest mic început s'a pus temelie înnoirii viilor, puștiite de filoxeră și peronosporă. Copiii de școală și oameni mari au avut prilej să vadă și deprindă înșiși, aievea, lucrările trebuincioase la cultura viței americane, care singură are viitor, dupăce soiurile din țara noastră nu mai pot fi întrebuințate decât pentru altoit în trunchiul viței americane.

În grădina școlii s'a pus temelie și unei *stupării* cu doi stupi, cari, bine și cu pricepere îngrijiți, an de an s'au sporit. Din doi încă în vara întâi s'au făcut patru, din patru în vara a doua opt, din opt în vara a treia șasesprezece și așa mai departe, încât în al cincilea an erau la 70 de stupi, toți în coșnițe de scândură.

Nu e mirare că stupii s'au sporit așa de repede. În coșnițele de scândură se poate ajuta foarte mult sporirea și bunul lor mers.

Dacă un stup e mai slab și unul mai bun, se pot lua albine, faguri cu pui și miere din cel-ce are prisos să se deie celui nevoiaș, ca să se facă și acesta bun.

Dacă piere matca, stupului i-se poate da prilej să-și crească altă matcă tinăra.

În aceste coșnițe se pot face roi măiestriți, stupii se pot oprî cu înlesnire dela roit, se pot bine îngriji peste iarnă, se pot scuti contra șoarecilor și altor dușmani. Matcele se pot premeni la timp și mierea de prisos se poate scoate fără a omori albinele.

Școlarii și chiar oamenii mari au avut acum prilej să deprindă și stupăritul, și l-au deprins. Dupăce stupii s'au înmulțit la școală, a început să se vândă roi cu prețuri mici, și pe calea aceasta mulți locuitori din comună au prăsit stupi. Astfel s'a pus temelie statornică stupăritului în comuna «Viitorul».

Dupăce numărul *frăgarilor* s'a înmulțit, având fiecare locuitor câțiva în curtea sa și dinaintea casei, în stradă, s'a făcut începutul și cu creșterea *vermilor de mătasă*.

Peste iarnă învățământul din economie se făcea în școală; primăvara, vara și toamna se deprindeau cele învățate în grădina școlii și în stupărie.

Toate învățăturile și deprinderile economice de cari se împărtășiau școlarii și școlărițele, se predau de obicei și celor din școala oamenilor în vârstă.

Astfel neștiința și relele deprinderi, aduse în strâmtoare de toate părțile, întocmai ca și o cetate încunjurată de luptători viteji și stăruitori, a trebuit să fie biruite și să facă loc altor deprinderi bune și folositoare.

URMĂRILE BETIEI.

— Prelegere populară, cu ajutorul schiopticonului! —

Intocmită de Dr. I. Radu.

În satul Văleni tinărul cel mai vrednic eră Macavei Petrean* Nime nu-l văzuse vre-odată la cârciumă, și o vorbă rea n'ai fi auzit de el. De aceea, când peți pe fata unui fruntaș din sat, părintii ei il primiră cu brațele deschise.

Trecură doi ani dela cununie și el cu nevasta trăiau ca doi porumbei.

Ceva mai trebuia ca fericirea lor să fie deplină: un copil, care să lege și mai tare dragostea lor.

Dumnezeu le implini dorința* și în căsuța lor drăgălașă seara la întoarcere din lucru răsese și voie bună arată, că aici e lăcaș fericit.

Tochmai în vremea aceea fû primit în lucru la o fabrică, cu plată foarte bună. Cunoscătorii lui se grăbiră care de care să-l ferească la această bucurie îndoită.* Macavei, care până aci nu intrase în cârciumă, acum nu așteptă să-l tragă mult de mână. Beuturile curgeau vale, iar omul nostru, ca fermecat, leagă prietinie până la moarte cu soții săi. Din clipa aceea a legat contract par'că cu diavolul, însoțitorul tuturor oamenilor beutori.

La fabrică eră muncitorul cel mai bun, — de aceea în scurtă vreme fû pus îngrijitor peste ceilalți lucrători cu plată și mai bună. Soții lui se îndesau să-i arete bucurie. Ca mulțămită el ciocnește cu fiecare câte un păhărel la cârciumă, dar cinstea cea mare o lăsă pe Sâmbăta seara, după plată.* În seara aceea Macavei întâia dată nu merge acasă la vremea cinei, unde nevasta il așteptă îngrijată.

Încet cu încetul asemenea privilegii se fac tot mai dese și Macavei se ia tot mai mult după soții săi nemernici. Întră cu

* Steluța înseamnă schimbarea diapozitivei.

ei dimineata în cărciumă să bea un păhărel pentru întărire, apoi la prânz bea alt păhărel pentru pofta de mâncare și mai apoi altul să-i iee greața. La început se indetulește el cu câte unul, dar câteodată mâncarea nu-i prea cade bine și atunci indoiește porția. Uneori trebuie să mai facă cinste cu un cunoscut, ori să primească cinstea altuia. Câte odată se simte slăbit și ca să mai prindă putere intră în cărciumă și în vremea lucrului.

Și așa pe când muierea* lucră și obosește cu treburile casei, Macavei șede și închină la cărciuma jupânului. Intr'o seară un prietin îl aduce acasă mort de beat. A doua zi cu capul cât un ciubăr, buimăcit, perit la față, bolnav de nu poate sta în sus. Nu-și aduce aminte, cum a venit acasă. Nici vorbă să se ducă la lucru. Ii pare rău din adâncul inimii, și făgăduiește că nu va mai bea.

Câteva zile se țin, dar după aceea încep a bea și mai gros. Nevastă-sa, văzându-l, că din zi în zi începe a se simți tot mai rău și că pe picioare i-se făcuseră niște bube, ce nu se puteau vindeca, stete mult de el să ceară sfatul unui doctor.* Doctorul, cum îl văzu îi spuse limpede, că a lunecat spre perire și beutura a început a-i roade rădăcina vieții. Macavei înspăimântat tăgăduiește și arată că a început să se îngrașe. Doctorul îi răspunde: „Tocmai grăsimea nesănătoasă te dovedește. Acesta e semn de inveninare cu spirt. Nu numai acela, care se îmbată des și cade în drum, e bolnav de boala beției (alcoolism). Bând cineva zilnic vinars chiar și numai câte un păhărel, mai ales pe nemâncate, spirtul străbate cu mare iuțală tot trupul și face în el pe nesimțite niște stricăciuni înfiorătoare, care de celea mai multeori nu se pot vindeca. Așa rânza (stomacul) își perde forma și capătă niște bube, cari împedecă rășnirea (mistuirea) și de aceea beutorul n'are voie de mâncare, simte tăieturi, dureri în foale și are miros greu. Ca să mai uite aleargă la cărciumă. Matele beutorului se umple de niște bubuțe și sunt ca ferte. Maiul i-se miecește, de unde îi vine îngălbenirea și gâmfarea feții. Sângele pe încetul se inveninează, inima se îngrașe și numai poate mâna sângele regulat, de aci urmează răsufarea grea și ostenirea repede a omului beutor. Cu sângele spirtul ajunge în creeri și tulbură mintea și toate simțirile. A treia parte dintre bețivi înnebunesc. Toate boalele grele se lipsesc de ei mai repede.

Dar deși Macavei vedeă bine urmările înfricoșate ale beției, nu mai avu lăria să se împotrivească patimei și ispitelor.* Sâmbăta, dupăce căpătă plata, veniă foarte târziu acasă, unde aducea numai o parte din plată, căci cealaltă o lăsase la crășmă. Nu trecu mult și încep a vie acasă numai dimineata și cu buzunarele goale. Fața lui aprinsă se buimăcește, începe a-și uita, că are casă și masă, muiere și copii.

Merge din ce în ce mai rar la lucru și nu peste mult nu mai poate lucra. Directorul fabriciei, cu părere de rău, se vede silit a-i da drumul. Fără nici un isvor de venit incurând se duce în vânt tot ce avusese și lipsa și sărăcia încep a-i bate la ușe.

Bietului Macavei i-se strâmbă fața într'o parte.* Părea că-i un moșneag bătrân, deși după ani eră în floarea vieții. Fața lui cea rumenă și frumoasă, acum e sbârцитă și urită. Vederea i-a slăbit, ochii îi sunt împăiengeți, holbați. Nasul roșu plin de bubuțe. Gâtul cam umflat și graiul slăbit. Are arderi la rânză, ferbințeli, tușește des, scui-pă mereu și-l omoară junghiurile. Când se desmetește e vecinic fără voie, mănios și nu-l prinde starea.

Otrava blăstămată i-a stricat mintea. Într'o seară strică și sparge tot de prin casă.* Apoi sare la nevastă și o bate cumplit, că nu vrea să-i deie o haină, pe care voia s'o deie pentru beutură. Pe uu copil, care alergase plângând la ei, îl lovește de moarte.

Cu haina muierei aleargă la jupânul și i-o dă pe 3 deci de vinars.* Oamenii ceialalți rād și-și bat joc de el, văzându-l atata de prăpădit. Uneori, ametit de beutură, cade în mijlocul drumului, în tină și acolo rămâne până se desmetește. Tot din otrăvirea cu spirt l'a ajuns și boala cumplită: ametală (epilepsia), care îl ia tot des și aruncându-l la pământ, îl sgârcește și-l chinuie îngrozitor.

Zi de zi în beție își bate nenorocita soție, care ajunsese acum în cea mai mare sărăcie* și și blastămă soartea între păreții goi a unei colibe. Din muncitorul cel harnic și omul cel vrednic, Macavei se făcu omul cel mai prăpădit. Copiii lui sunt peritori de foame și trebuie să meargă a cerși și cu vremea să ajungă și ei niște oameni stricați.

Lui Macavei, în tulburarea minții sale, i-se năzuriă un gând, de care nu putea scăpa. Anume: zicea, că toată vina prăpădirii lui e un vecin al său, că numai acesta l'ar fi pârît la directorul fabricii, de l'a dat afară din lucru. Într'o zi dă cu ochii de vecin la cărciumă,* se aruncă asupra lui și cu o lovitură de cuțit îl omori. Ceialalți săteni săriră și-i luară cuțitul din mână, căci eră să deie și în alții.

După fapta aceasta fû luat de jandarmi, și ferecat în lanț de mână și picior, fû dus în Gherla, unde după un an își perdû mințile de tot: nebuni.

Nebunia lui* lă început fû mai domoală și credeau, că i-se va face mai bine, — dar în scurtă vreme erupse cu toată furia, așa că trebuî să-l închidă numai singur într'o casă.

Starea lui acum e dintre cele mai îngrozitoare. Are vedenii înflorătoare*: vede duhuri necurate, cari umbliă să pună șerpi și alte dihanii pe trupul lui. Aleargă mereu după dușmani inchipuiți. I-se pare că mănăncă cele mai mari urâciuni; tremură în tot trupul și-l chinuie gândurile cele mai negre. Dacă nu l'ar ținea închis într'o casă cu păreții căptușiți cu paie și-ar sfărma capul de ziduri. În sfârșit moare în chinuri grozave, sguduit de tremurare în tot trupul (delirium tremens).*

Dar nu numai bărbatul, care se dă beției, pătește ca Macavei al nostru, ci și muierea. — Ori cât de săn'oașă*, de frumoasă și de omenie să fie muierea, dacă se face beutoare, îngălbinește, se sbârcește și se urătește.* Nimic nu e mai urăcios și mai scârbos lucru, decât muierea beată. Ea, lăsată de Dzeu

să fie ingerul de pază al bărbatului, — dacă se dă beuturii, e diavolul ispititor la toate păcatele. Ea, care e ursită de a spori și a crește neamul omenesc, dacă e beutoare, îi seacă izvorul laptelui, copiii ei nu vor trăi, ori vor fi slabi și netrebnici.

Nespus de triste sunt urmele, ce lasă beția în familia, în urmașii beutorului. Copiii acestuia mor foarte repede, (uneori câte 95 din 100). Cei rămași nu sunt oameni întregi nici la trup, nici la minte. Unii copii de bețivi sunt cu picioarele*, ori cu mâinile stricate, ciungi, așa că abia se pot țărâi. Și o vieață întreagă trebuie să chinue, blăstămându-și părinții nemernici.

Alții se nasc cu gura stricată, știrbă, (gură de iepure). D-zeu pune par'că anume în locul ce-l mai văzut pecetea păcatului părinților, ca să fie de pildă și pentru alții și să se ferească.

Sunt apoi copiii, cari se nasc cu picioarele ori cu mâinile uscate, slăbite și nu pot umbla în picioare, — alții au ameteala din naștere* și numai moartea-i mai poate mântui. Toate acestea nenorociri le-au venit de acolo, că cineva din părinții, ori moșii lor au fost oameni beutori.

Mai ales capul* copiilor de oameni beutori se strică. Unii au apă în cap și-s cu capul mare umflat, altora nu li-se desvoaltă capul și sunt nătărăi, muți și surzi toată vieața lor. Urmașii oamenilor beutori sunt peste tot oameni cu mintea slabă și aplecați la faptele cele mai rele. Pe trupul lor se fac scrofuli, — bube, ce nu se vindecă. Oasele lor sunt moi și fără putere. Oftica se incuibă în ei cu iuteala fulgerului.

Bine a zis cineva, că vinarsul e aflat de diavolul, care cer-case tot chipul să pună mâna pe sufletul unui Român vrednic și nu putea. Iși trimisese mamonul unul după altul pe dracii săi asupra Românului și-i făceau fel de fel de rele, dar el la toate își făcea cruce, se rugă lui Dzeu și din toate ieșea cu fața curată și în vieața lui n'ar fi pomenit de diavolul. Și-i mergea bine și se îmbogăția, văzând cu ochii. Atunci se infuriă mamonul cumplit, de sta să crepe de ciudă, și începă să bată amarnic pe toți dracii săi. În urmă ieși unul dintre ei și tremurând se rugă să-l lase să-și încerce și el norocul. Și veni impelițatul și se băgă slugă la Român. Și îi plăcea omului de el, că eră iute și-i făcea toate pe voie. Când fu toamna, sluga adună toate prunele stăpânului în căzi (buți) și după-ce au fert făcū vinars din ele. Mult se minună Românul de meșteșugul slugii sale, că până atunci nime nu făcea din prune, decât poame uscate. Dar și mai mult se miră, după-ce gustă din vinars și văzū ce beutură e. La îndemnul slugii gustă-gustă, până-ce se îmbătă, cum se cade. Iar dacă se îmbătă, nu mai avū Satana nici o osteneală, să-l iee în împărăția sa, căci omul începū a injură și a-și îngreună sufletul cu păcate, peste păcate. Și săraci și se făcū cel mai prăpădit om.

Să punem deci gând tare la D-zeu, că ne vom feri de beutură, care duce la atâtea rele și păcate și D-zeu ne va primi sub ocrotirea sa, bucurându-se, cum s'a bucurat tatăl de fiul cel rătăcit.

Dr. I. Radu.

CEVA DESPRE MESERIAȘI.

I.

„Țara noastră” fiind o foaie care și-a pus ca țintă laudabila îndatorire de a îmbrățișa toate lipsurile și năcăzurile neamului românesc, și mai cu seamă a munci pentru luminarea și bunăstarea păturei de jos, — mi-se va îngădui și mie, care fac parte din clasa de mijloc, să ’aștern în coloanele acestei foi câteva rânduri despre năcăzurile noastre, ca astfel, toți cei cari ne vreau binele, să ne cunoască și păsurile.

S’a pus și se pune multă trudă pentru întemeierea unei clase de mijloc în sinul poporului nostru. Oameni cu durere pentru soartea noastră au lăsat fonduri din cari să ni-se dea ajutoare ca să putem învăța meserii și să ne facem măeștri!

Cumcă această silință este una din cele mai laudabile, nu cred să fie Român care să o tăgăduiască.

Și roadele acestei silinți încep cu de-abinele a se cunoaște, căci zi cu zi, an cu an, răsar pe stradele orașelor firme românești, și din ce în ce auzim tot mai des nevinovatele și veselile fluierături românești ieșite din gura învățăceilor, cari aleargă veseli și grăbiți în toate părțile, pe unde-i trimite maiestrii lor.

Incepe să-și desfacă săteanul capul, că tot mai bine-i să-și facă copilul domn, decât să-l bage slugă pe zece zloți pe an și o păreche de opinci.

Numai ceva nu vor fi știind sătenii noștri, și anume: că mai bine-i să fi porcar la sat decât domn sărac la oraș.

Și, mă rog de iertare, n’aș dori să supăr pe nimenea, că până ne putem înțelege cu frumosul, nu-i tocmai lipsă de supărare.

Aș dori să zic, adecă, că dacă-i bine să avem o clasă de mijloc puternică și bogată, care la vremea ei să știe și să poată jertfi pe altarul neamului dania cu care tot Românul e dator, apoi să nu se uite faptul, că această clasă trebuie sprijinită din toate puterile și în toate chipurile.

Dar durere, lucrul acesta nu se prea face, și, dacă se și face, apoi el e făcut mai mult întâmplător decât din calcul.

Mii și milioane de coroane cheltuiește poporul românesc pe an pentru trebuințele sale, dar din aceste mii și milioane foarte puțin intră în punga meseriașilor noștri, căci țăranii îi ocolesc din neștiință, iar domnii îi ocolesc pentrucă n’au încredere în iscusința lor, așa că bietul meseriaș român rămâne

uneori aproape flămând între două pâni, ca puiul golaș pe care l-a părăsit cloca.

Și vedeți D'Voastră, stimați domni și țărani, lucrul acesta este unul din cele mai mari păcate, cari se răsbună tot asupra neamului nostru.

Pentrucă dacă până acuma ne-am dus cu banul nostru la meseriașii altor popoare conlocuitoare, am făcut-o căci nu aveam meșteșugari de-ai noștri, — dar acum, când avem aproape din toate meseriile un număr frumos de meșteșugari, și când indemnăm mereu ca meseriile să se imbrățișeze și mai mult, apoi păcat este să ocolim cu banul nostru pe acești oameni, cari au tot dreptul la deplinul sprijin al tuturor Românilor.

Dar s'a pus de multeori ca pricină faptul, că meseriașii români nu sunt în stare să dea pept cu meseriașii altor popoare conlocuitoare în privința ieftinătății, că șetrele lor sunt sărăcicioase încât la câte un biet de meșter sfrijit n'ai nici din ce-ți alege marfa dorită și că unii nici nu pot căută târgurile, pentru binecuvântata pricină că n'au ce duce la târg.

S'a mai pus ca pricină faptul, că pe când celalalt meseriaș te chiamă în sațră vesel și te îmbie cu de toate, după gustul inimii, bietul meseriaș român stă trist și gânditor încât par'că i-e frică să te poftască să-i vezi marfa, dacă cumva ai ieșit din sațra bogată a vecinului.

Or fi foarte întemeiate aceste două pricini, dar cu atât mai vinovați trebuie să ne socotim.

Și iată pentruce:

1. Dacă meseriașii români nu pot da piept cu tovarășii lor de altă limbă în privința ieftinătății, cauza e că sunt săraci și lucră în mic și din această cauză iese la iveală o altă cauză, adică: că din pricina sărăciei neputând luă materia brută în cantități mari și neputând lucră în mare, el plătește această materie cu mult mai scump, pe când și facerea lucrului îl vine mai scump. Dar apoi dacă mai pui că pentru a putea trăi și, a-și plăti năcazurile, de multeori înainte de a-și vinde marfa e silit s'o pună la muntele de pietate (casa de zăloage), să plătească camătă, apoi de sigur că el nu o poate da ca cel care lucră din bani gata, și dacă o și dă, câștigul ce-i rămâne e cu mult mai mic.

Cine nu crede că s'ar putea întâmpla așa ceva cerceteze numai lucrul mai de-aproape și va vedea că acest neajuns se repetează foarte des.

Vine târgul. Bietul om e silit să alege unde-l taie capul să imprumute bani ca să-și scoată marfa și apoi dacă n'are noroc să o vândă la târg e silit să o pună iarăși acolo ca să dea banii înapoi celui care l-a împrumutat, pe când meseriașii altor neamuri o pun în pod și așteaptă alt târg.

2. Inchipuiți-vă acum pe bietul meșter în șatra lui sărăcăcioasă din târg, ofilit și plin de griji: căraușul costă atât, lui cumătru, care m'a împrumutat, să-i dau atât, camătă am dat atât, la calfe să le dau atât, și... cumpărătorii fug de mine ca de ciură; inchipuiți-vă, zic, inima acestui om, cu atâtea năcazuri, stând față în față cu meseriașul de alt neam care-l cinstește din când în când cu câte un zimbet răutăcios și— va trebui să vă prindă mila de el.

Toate acestea sunt lucruri adevărate și știute de toată lumea, numai că nu-și bate nimenea capul cu ele, căci în loc să vedem tot mai des îndemnuri de-a sprijini producțiunea română, vedem mai multe îndemnuri de-a se îmbrățișa meseriile.

*

Ei bine, pentru acest rău trebuie căutat leacul.

Trebuie să nu mai dăm nici un ban altora câtă vreme îl putem da fratelui nostru.

Cărturarii dela orașe și mai cu seamă, cei dela sate trebuie să îndemne pe sătenii noștri de-a căuta să-și îndeplinească trebuințele de felul acesta, pe cât e cu putință, numai dela meseriașii și negustorii români.

Trebuie căutat în tot chipul, ca milioanele de coroane cari le dăm an cu an pentru cumpărarea celor de lipsă, să intre tot în punga Românului.

Trebuie luminată mintea săteanului, arătându-i-se că păcătuiește contra meseriașilor români, contra propriilor săi fi, când își risipe banul din pungă între cei cari n'au durere nici milă de lipsurile și de suferințele lui.

Și, făcându-se astfel, nu peste mult timp am putea vedea fața meseriașilor români îmbujorându-se iar milioanele de coroane și-ar da roadele, căci am vedea și pe meseriașul român jertfind tot mai mult pentru scopuri românești, l-am vedea și pe el printre membri asociațiunilor cu scopuri bune și frumoase pentru neamul nostru; cu un cuvânt acești bani întorcându-se între noi, de ei s'ar folosi toți: meseriașul, țaranul, domnul, biserica și școala, și asta ar fi spre binele, spre folosul,

spre fericirea, spre trăinicia și spre vaza poporului nostru mult încercat.

Mai sunt încă multe de zis în privința aceasta, mai sunt încă multe leacuri de recomandat pentru lecuirea acestui rău, pe cari, dacă onorata redacțiune îmi va îngădui, le voi spune în numerile viitoare.

Până atunci: Române, ajută-te tu singur că și D-zeu te va ajuta!

Delasântioana.

DIN POPOR.

Nici o boală nu-i mai rea
Ca cățaua dragostea,
De lingoare păru-ți pică
La inimă nu te strică,
De dragoste păru-ți crește,
La inimă te topește.

Pe mine ce m'a mâncat?
Șapte fete din un sat
Și-o nevestă cu bărbat.
Iar nevasta dracului,
Mă spuse bărbatului,
Mă făcū răs satului.
Și fetele m'au lăsat
Că toate s'au măritat,
La inimă m'au săcat.
Ce-a fost verde s'a uscat,
Ce-a 'nflorit s'a scuturat,
(Dar) Ce-am iubit, eu n'am uitat.

Frunză verde de pe rât,
Cine dracu-a mai văzut:

Iarbă creață

Prin fânață,

Fată hădă și măreață?

Of, urât, urât, urât,
Boală fără crezământ!

De te-ai duce 'n codrii, duce,
Ursu 'n labe să te-apuce!
Urâtul din ce se face?
Din omul, care nu-ți place!
Urâtul din ce-i făcut?
Din omul, care-i tăcut.
Cine-a scornit urâtul,
Nu-l inghiță pământul,
Că mie de mult urât
Sufletu-mi s'a amărat.

Badea meu s'o lăudat
C'asară l-am sărutat
Da de unde să-l sărut
Nici în ochi nu l-am văzut.

De urât m'aș duce 'n lume,
Dragostea capu mi-l pune,
De urât m'aș duce 'n țară
Dragostea mă 'ntoarce iară,
De urât m'aș duce, duce
Dorul după mine fuge.

Ce mi drag mamă și mie?
Bădiță, care și scie,
Măru roșu, jumătate,
Bădiță, care și carte.

ȘTIRI

Despărțământul „Cluj” și-a ținut adunarea cercuală în Dezmir la 18 August a. c. În darea de seamă dir. despărțământului, dl Dr. Amos Frâncu, arată ce s'a făcut în 2½ ani pentru înaintarea poporului din desp. „Cluj”. Pomenim dintre aceste: 1. *Lucrarea culturală a tinerimii* dela școalele înalte din Cluj; 2. *Biblioteca despărțământului*, care constă acum din 14 numeri; 3. *Constituirea agenturilor în legătură cu bibliotecile populare* în 25 comune; 4. *Tablouri antialcoolice* a afișat în 6 comune; 5. *Farmacii portative* a împărțit în 7 comune; 6. *S'au aranjat trei expoziții de lucruri de mână femești* și s'au împărțit premii femeilor; 7. *S'au înființat 3 reuniuni de credit și una economică*; 8. *A făcut o colecție de unelte agricole* și a așezat-o în Feleac; 9. *S'au pus o tablă comemorativă la casa fer. I. Petran* și s'au comandat astfel de table și pentru alți luminători ai poporului din acele părți; iar pentru școlarii harnici și pentru exponzanți s'au împărțit cunoscutele medalii dela Cluj; 10. *S'au distribuit cărți de școală* în număr mai mare; 11. *S'au ținut mai multe prelegeri populare*; 12. *S'au abonat gazete pentru popor*.

Despărțământul „Sătmăr” și-a ținut adunarea cercuală în comuna Mocira la 11 August a. d. Această adunare, prezidată de dir. Georgiu Șuta, a întrecut pe toate celelalte adunări ale acestui despărțământ. S'a ținut sf. liturgie slujind 5 preoți. S'a ținut *predică frumoasă* despre luminarea poporului. La liturgie a cântat *corul teologilor din Gherla*. La sfârșit s'a dat *paus* pentru membrii răposați ai despărțământului. Adunarea, foarte bine cercetată, s'a ținut îndată după liturgie în cimiterul bisericii. S'au împărțit *cărți populare*. Dl. I. Pop, protopop în Turt, a dăruit 100 coroane pentru *bibliotecile populare*, iar banca „Sătmăreana” an de an face daruri în acest scop. Preoțimea se însufletește tot mai mult pentru „Asociațiune” și o viață românească se încheagă în aceste părți. E nădejde să se înființeze un nou desp. în Maramurăș și altul cu centrul în Sătmăr. Comitetul desp. a fost reales.

Despărțământul „Hida-Huedin” și-a ținut adunarea cercuală în 28 Iulie n. în comuna Tamasia. Dl Dr. Sim. Tămaș, dir. desp., a ținut o disertație „*Despre năcazurile noastre*” și modul delaturării lor. S'au îndeplinit lucrările impuse prin statute, s'a reconstituit comitetul cercual fiind reales director dl Dr. S. Tămaș și, s'au încasat taxele dela membrii. Despărțământul are o *bibliotecă populară* în B. Huedin.